

De affaire North

Terrains C: Galeries couvertes, promenades. — Terrain D: Parc à créer.
Plan actuel des terrains.

Jean Surmont

inkijkexemplaar

Jean Surmont

De affaire North

Eerste druk 2022

Copyright tekst © Jean Surmont

Copyright illustraties © Beeldbank Kunsterfgoed

Omslag vormgeving ProBeeld

Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio | ProBeeld

Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious

Copyright © 2022 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93275-51-5 | NUR 330

www.ambilicious.nl

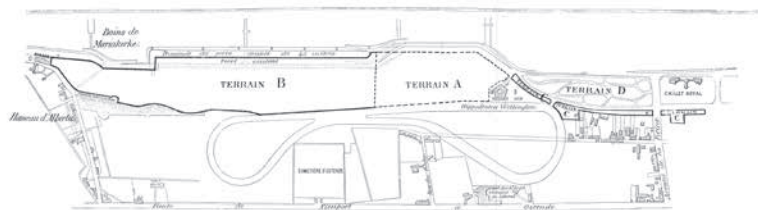
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De affaire North

Ambilicious Breda | Kalmthout

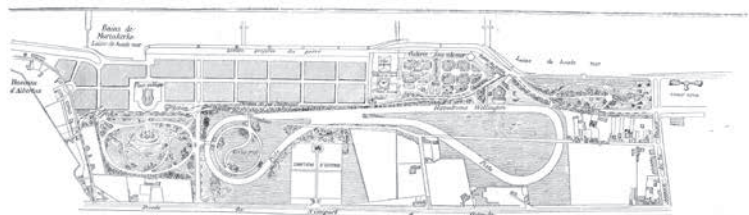
Voor Lio en Gust

LE PROJET NORTH

Terrain A dans le rectangle, par les côtés, par le haut et le bas. — Terrain B dans le rectangle, par les côtés, par le haut et le bas. — Terrain C dans le rectangle, par les côtés, par le haut et le bas. — Terrain D dans le rectangle, par les côtés, par le haut et le bas.

PLAN 1. — État actuel des terrains.

PLAN 2. — Le plan North exécuté.

Voorwoord

De afgelopen jaren is de discussie rond de figuur van Leopold II opnieuw opgelaaid. Directe aanleiding was de moord op George Floyd in Minneapolis en de Black Lives Matter (BLM)-beweging die het latente racisme in onze samenleving in de schijnwerpers plaatste.

Op vele plaatsen in de Westerse wereld werd de manier waarop bepaalde historische figuren met een racistisch verleden in het straatbeeld voorkomen in vraag gesteld. Standbeelden werden verwijderd, straatnamen gewijzigd.

Zo ook in België.

Onder meer in Oostende gingen stemmen op om het monument aan de 'Drie Gapers' te verwijderen. Het borstbeeld van Leopold II aan het Prinses Clementinaplein werd eerst met rode verf besmeurd en in juli 2021 zelfs ontvreemd. Voor velen staat het immers onomstotelijk vast dat de Belgische vorst bloed aan de handen heeft door wat er zich in Congo Vrijstaat en later Belgisch Congo heeft afgespeeld.

Toch zijn er ook lieden die Leopold verdedigen. Hun argument is dat zonder zijn steun België, en meer bepaald Oostende, nooit de status zou hebben verworven die het vandaag heeft. Men wijst dan in de eerste plaats naar de grote infrastructuurwerken die onder zijn bewind werden gerealiseerd. Enige erkentelijkheid is op zijn plaats, vinden zij.

Maar is dat wel zo? Is het dankzij Leopold dat Oostende haar grandeur heeft verworven? Nader onderzoek toonde al gauw aan duidelijk dat enige nuance op zijn plaats is.

Zo duikt op het einde van de 19de eeuw in Oostende de figuur van John Thomas North op, een Engelse miljardair die in zijn tijd even beroemd en kapitaalkrchtig. was als Richard Branson dat vandaag is.

In Oostende is er een laan naar hem vernoemd, niet toevallig gelegen op de grens tussen Oostende en Mariakerke. En zoals wel meer voorkomt is met straatnamen, is er maar weinig geweten over de persoon die hier wordt geëerd.

Wat u op het punt staat te lezen is een poging om aan de hand van het North City-project de sfeer te reconstrueren waarin Oostende werd uitgebouwd tot een van de mondainste badsteden ter wereld en na te gaan welke rol Leopold II heeft gespeeld. Niet alle personages die in dit verhaal voorkomen zijn gebaseerd op historische figuren. *Chief inspector* Bonner heeft bij mijn weten nooit deel uitgemaakt van de London *chief inspector* etropolitan Police. Sommige gebeurtenissen hebben zich effectief voorgedaan, andere zijn verzonnen maar hadden zich kunnen voordoen. Het is aan de lezer om uit te maken welke wel en welke niet.

1

5 Mei 1896

De drukte in Gracechurch Street belette *chief inspector* Bonner om stevig door te stappen. Het was even na vier uur in de middag en het hart van de Londense City klopte in al zijn hevigheid. Toen hij het gebouw bereikte waar John Thomas North kantoor hield, werd zijn pad versperd door een toegestroomde massa nieuwsgierigen. Het bericht dat de bijzonder populaire multimiljonair-ondernemer overleden was, had zich als een strovuur verspreid.

Aan de ingang van het statige gebouw hield een *constable* nieuwsgierigen op afstand. Hij herkende de *chief inspector* en maakte ruim baan om zijn overste door te laten.

'U moet op de tweede etage zijn, *Sir*.'

'Dank je wel, *constable*.'

De *chief inspector* stapte naar binnen en liep de majestueuze trap op. Een tweede *constable* stond aan de deur van North's bureau en salueerde, Bonner salueerde terug, zijn militaire verleden had hem nooit echt in de losgelaten.

'Dr. Jeken is nog binnen, *Sir*. Maar loopt u rustig door,' zei de *constable*. 'De zoon van meneer North is er ook.'

Het bureau van John Thomas North was ruim en luchtig. Aan de ene kant stond een enorm bureau-ministre dat bezaaid was met papieren en dossiers; aan de andere kant een vergadertafel met plaats voor acht personen.

'Dr. Jeken? Mijn naam is Bonner. *London Metropolitan Police*. Men heeft mij bericht over een plots overlijden.'

'Ha, Bonner, goed dat je er bent,' begroette de dokter

hem. 'Inderdaad. Ene John Thomas North.'

In de hoek van de kamer stond een jongeman wezenloos voor zich uit staren.

'Harry North, zoon van de overledene,' stelde Dr. Jeken hem aan Bonner voor. De man was van een jaar of dertig.

'Meneer North, mijn medeleven. Mijn naam is Bonner, *chief inspector* bij de *London Metropolitan Police*.'

Harry North schudde Bonner de hand. 'Ik sta volledig te uwer beschikking.' Hij was zichtbaar aangedaan. Zijn gelaat was wit weggetrokken en zijn stem was nauwelijks hoorbaar.

'Gaat u even zitten, meneer North,' zei de dokter, toen hij zag dat Harry dreigde onderuit te gaan. 'En kan iemand iets sterks halen?'

Terwijl de zoon aan het bekomen was nam Bonner de dokter mee naar een hoek van het bureau.

'Kunt u mij al iets meer vertellen over de doodsoorzaak, dokter?'

'Nog niet, *chief inspector*. Maar op het eerste zicht wijst alles op hartfalen.'

'Gezien de status van de overledene stel ik voor dat u het lichaam toch aan verder onderzoek onderwerpt,' zei Bonner. 'Ik zal de *constable* opdracht geven om voor transport te zorgen naar Saint Bartholemew's.'

'Zoals u wilt. Ik bezorg u de resultaten zodra ze beschikbaar zijn.'

'Dank u, dokter,' antwoordde Bonner. 'Ik laat u verder uw werk doen.'

Bonner's jarenlange ervaring vertelde hem doorgaans meteen wanneer er iets niet in de haak was. Maar dat leek hier niet het geval te zijn. Buiten de te verwachten wanorde na een onverwacht overlijden kon hij niets abnormaals vaststellen.

Het meubilair, het behang, de zware gordijnen, de schilderijen aan de muur getuigden van de rijkdom van de eigenaar. De elektrische verlichting was bijzonder, maar perfect verklaarbaar. North stond immers bekend om zijn rotsvast geloof in de nieuwste technologie.

Op de grond naast de vergadertafel lag een wit laken met daar onder het stoffelijk overschot.

‘Wilt u een kijkje nemen?’

Bonner knikte, waarop de dokter het laken oplichtte. Zelfs dood straalde North jovialiteit uit. Alleen stak zijn valse gelaatskleur schrill af tegen zijn rossige snor en bakkebaarden.

‘Mogen de getuigen beschikken, *chief inspector?*’ De *constable* haalde Bonner uit zijn overpeinzingen.

‘Ik had toch graag hun verklaring gehoord. Is er ergens een plaats waar dat kan gebeuren?’

‘Gebruik gerust mijn bureau, *chief inspector*. Hier op het einde van de gang,’ stelde Harry North voor.

Bonner dankte voor de medewerking en liet de getuigen een voor een langskomen.

Uit hun verklaringen leerde hij dat John North na de lunch rond drieuur zijn bureau was binnengestapt. Niemand had iets bijzonders aan hem gemerkt tot hij plots om een glas water had gevraagd en onpasselijk was geworden.

Iemand had een raam geopend om frisse lucht binnen te laten, maar het had niet mogen baten. North was in elkaar gezakt en de haastig opgeroepen dokter Jeken had alleen maar zijn overlijden kunnen vaststellen.

Na het laatste verhoor had Bonner nog een kort onderhoud met de zoon.

‘Ik had graag ook een verklaring van mevrouw North gehad,’ zei Bonner. ‘Denkt u dat ze dit zal aankunnen?’

‘Mijn moeder is een sterke vrouw.’ ‘Komt u morgen voor-
middag naar Avery House. Ze zal u zeker te woord willen
staan.’

Hierop nam Bonner afscheid. Voor hij vertrok gaf hij
opdracht aan de twee *constables* erop toe te zien dat niets
in de kamer verplaatst werd. Rond half zeven werd hij
opgeslokt door de Londense drukte.